

- застосувати виключно судовий порядок для стягнення з платників податків сум податкової заборгованості;
- суми, спрямовані на здійснення інноваційної діяльності, проведення науково-дослідних робіт, включати до складу податкових вирахувань;
- суму оподатковуваного прибутку зменшити на суми, спрямовані на реінвестування, тобто придбання основних засобів за рахунок частини отриманого прибутку. Таким чином, закладаються передумови для розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності, реалізується регулююча функція податку на прибуток, завдяки якій держава впливає на ділову активність суб'єктів підприємницької діяльності;
- скасувати ряд безпідставних податкових пільг, що призведе до зрівняння умов оподаткування для всіх платників податків та розширення податкової бази, наслідком чого буде створення обставин для здорової конкуренції і значне збільшення податкових надходжень до бюджету.

Основні засади та шляхи здійснення податкового реформування створюють умови, коли сплата податків стає вигіднішою і дешевшою, ніж ухилення від неї. Таким чином, плата за ризик ухилення від оподаткування набагато перевищить витрати платника податків на ведення легітимної підприємницької діяльності.

Література

1. Журнали "Діловий діалог" за 2002 – 2003 рік.
2. Журнали "Все про бухгалтерський облік" за 2002 – 2003 роки.
3. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" в редакції Закону України від 22 травня 1997 року № 283/97 – ВР з усіма змінами і доповненнями, у т.ч. внесеними Законом України від 24.12.02 р. № 349-IV.

УДК 502:330.15

Аспірт. Н.В. Савчук¹ – УкрДЛТУ

ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ (НА ПРИКЛАДІ ЯВОРІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Обґрунтовується підхід фінансування екологічно чистих виробництв шляхом залучення інвестицій. Передбачається можливість самостійного заробляння коштів екологічно безпечними природонеобхідними виробництвами на нових засадах функціонування спеціальних економічних зон.

Doctorate N.V. Savchuk -USUFWT

Economic and ecological areas of regions development (on Yavoriv example of region of Lviv domain)

Explains a new financing variant ecologically clean productions by dint of entangling of investments. Is foreseen a possibility of independent funds earning on renewing of natural resources. Offer the work improvement ways of free economic zones.

Як показала практика, вирішити екологічні проблеми і стабілізувати економічну ситуацію в Україні за допомогою традиційних схем господарювання не вдається, що підкреслює необхідність пошуку нестандартних адмі-

¹ Наук. керівник: проф. М.В. Римар, д-р екон. наук

ністративних рішень. Потрібна виважена політика як на державному, так і на регіональному рівнях.

Нетрадиційним шляхом розвитку пішла державна адміністрація Яворівського району Львівської області, створивши спеціальну економічну зону (СЕЗ) "Яворів". У результаті, кожний п'ятий долар, інвестований у Львівську область, припадає на цю СЕЗ [1].

Становлення України як міцної незалежної європейської держави, поступова її інтеграція у світову економіку вимагають чіткого визначення пріоритетів у розвитку регіонів і структурної перебудови їх господарства для найбільш ефективного використання природних ресурсів. Формування Україною економічної політики на засадах екологічного розвитку вимагає особливого підходу, оскільки перехід до ринкових відносин зумовлює і негативні наслідки щодо природокористування. Навколишнє середовище зазнає надмірного негативного зростаючого впливу. Наслідки цього впливу є багатоаспектними і не завжди передбачуваними.

Виходом із ситуації є зміна принципів організації системи природокористування. В основу механізму природокористування повинен бути закладений новий системний підхід фінансування, який, крім централізованих джерел, повинен передбачати можливість самостійного заробляння коштів, формування необхідних природоохоронних фондів, шляхом створення екологічно безпечних природонеобхідних виробництв, спрямованих на відтворення природних ресурсів.

Унікальним для таких досліджень як в економічному, так і в географічному відношенні є Яворівський район з українським Розточчям, розташований на Головному Європейському водорозділі в межах території Західної України і Східної Польщі.

Розточчя розташоване в густонаселеному регіоні, тому, для збереження лісовпорядження заповідних територій у 1981 році було створено державний заповідник "Розточчя" на площі 2,5 тис. га, де постійно працюють науковці Національного університету ім. Івана Франка, Українського державного лісотехнічного університету та ін. ВУЗів. Але відсутність коштів не дає змогу повністю реалізувати як наукові, так і виробничі проекти.

Тому головний економічний вектор роботи повинен полягати у залученні інвестицій на розвиток курортних територій, розширення сфери послуг, впровадженні плати за використання природних (в т.ч. лікувальних) ресурсів, створення індустрії туризму і відпочинку та створенні екологічно-спрямованих виробництв. Однак, висока матеріальна та енергетична місткість вітчизняного виробництва базується на споживанні величезної кількості природних ресурсів, що відображається у низькій конкурентоспроможності товарів. Це гальмує вихід України на світовий ринок.

Ситуацію можна покращити за рахунок розвитку та раціонального використання природних ресурсів, рекреації, сфери послуг, використавши вигідне географічне положення Розточчя, яке лежить на перехресті основних транс-європейських торгівельних і транспортних шляхів. Для цього потрібні нестандартні рішення підприємців та воля керівництва як на регіональному, так і державному рівнях.

Хорошим резервом у цьому відношенні може бути забезпечення потреб населення розвинутих країн у санаторно-курортному лікуванні за допомогою природних ресурсів і умов. Вчені Інституту економіки промисловості НАН України (м. Донецьк) встановили, що в таких країнах як США, ФРН та Великобританія санаторно-курортна галузь забезпечує власні потреби населення тільки на 20 % [2]. Решта рекреантів шукає такі установи за кордоном. І Україна має змогу зайняти свою нішу на ринку рекреаційних послуг.

Проблеми природокористування, стосунки людини з навколишнім середовищем, досягнення ефективного функціонування національної економіки з мінімальною шкодою для природи сьогодні набрали особливої гостроти та актуальності. За сутністю ці проблеми є глобальними, загальнодержавними, але за специфікою виникнення та методами вирішення вони мають регіональний характер, оскільки пов'язані з територіальним розміщенням продуктивних сил та соціально-економічним розвитком регіонів.

Тому регіони, які мають достатню кількість природних рекреаційних ресурсів, до яких належить і Яворівський район, у сучасних умовах отримують достатні шанси на успішний розвиток через ефективну співпрацю як з іншими регіонами України, так і з сусідніми країнами.

На території Яворівського району вже п'ятий рік діє Закон України "Про спеціальну економічну зону "Яворів", який забезпечує нову правову форму господарювання, інвестиційної діяльності до 2020 року, а також дає змогу ефективно використати геополітичне положення регіону, його ресурсний потенціал, історико-географічні курортні можливості для стабілізації економіки.

Оскільки знайти кошти для фінансування великих проектів тільки шляхом реалізації Закону "Про спеціальну економічну зону "Яворів" для держави досить складно, створюються передумови зарубіжним партнерам та вітчизняним комерційним структурам для залучення інвестицій.

Перспективними, на нашу думку, можуть бути такі проекти, які передбачають вирішення не тільки вузькогалузевих проблем, але системно та комплексно повинні вирішувати економічні, соціальні та екологічні проблеми. Це створення виробництв з розведення, вирощування та реалізації продукції сільського господарства, рибного господарства, мисливства, тощо. Наприклад, існує "Інвестиційний проект промислового вирощування цінних порід риби", який, шляхом залучення найвищої форми інтенсифікації розведення аквакультур понтонним способом у садково-клітковому утримуванні, може істотно вплинути на еколого-економічну ситуацію в регіоні. Цей проект повністю збігається з програмою ведення рибного господарства в Україні, що передбачає "Розвиток рибництва і рибальства у внутрішніх водоймах України" та розробленою Львівською обласною адміністрацією і Головним управлінням сільського господарства і продовольства "Програмою розвитку ставкового, промислового та присадибного рибництва на 2001-2004 роки". Третій розділ цієї Програми "...зобов'язує максимально використовувати кожен гектар ставу, технічного водоймища, проточної води для вирощування товарної риби та відтворення рибних запасів району, незалежно від їх відомчого підпорядкування" [3].

Фінансові результати, як бачимо з таблиці, просто вражаючі. Так, використавши тільки 3742 га площ, які не закріплені на даний час за власниками, можна отримати товарної риби у 2346 разів більше, ніж дали всі товаровиробники у 2000 році. Валова реалізація становила астрономічну на сьогоднішній день суму 13961402 тис. грн. Крім цього, шляхом зарибнення річок, озер, ставів, стариць почалося б екологічне відтворення водних екосистем Західної України.

Саме у разі задіяння таких проектів була б змога приділити увагу розвитку сільського туризму, який є досить перспективною галуззю рекреаційної індустрії, і зміг би працевлаштувати велику частину незайнятих у сільській місцевості людей. Селяни бажають прийняти у себе відпочиваючих, що, крім очевидного підвищення їх достатку, забезпечило б можливість швидкого і безпроблемного збуту вироблюваної у власному господарстві сільськогосподарської продукції. Одночасно є чимало людей у містах, що не можуть дозволити собі відпочинок на спеціалізованих базах, проте можуть провести відпочинок у сільській місцевості, який є значно дешевшим.

Табл. Ефективність використання водних ресурсів у Львівській області

№ з/п	Суб'єкти господарювання	Водні ресурси риборозведення, га	Прогноз реалізації вирощеної риби, тис. грн.	Фактичне виробництво товар. риби у 2000 р., т	Фактично можлива сума від реалізації товар. риби тис. грн.	Втрати через неефективне використання площі водойм, тис. грн.
1.	Львів. риб. комбінат	3420	86184	565	3955	82299
2.	ІРГ-ва	440	11088	227	1589	9499
3.	РМС	158	3983	29	203	3780
4.	УОС	492	12347	-	0	12397
5.	УТМР	931	23464	-	0	23464
6.	Військові мисл.	30	210	-	0	210
7.	Бази відпочинку	40	1008	-	0	100,8
8.	Сільгосп. п-ва	946	23842	20	140	23702
9.	Сільські ради	2448	61691	-	0	61691
10.	Фермери	66	1666	9	63	1603
11.	Львівліс	30	210	-	0	210
12.	Технічні водоймища	2311	58240	-	-	58240
13.	Залиш. невизначеним	3742	94297	-	-	94297
14.	По області	15058	376614	850,0	5950	372400
15.	По інвест. проекту*	3742	13961402	1994486	-	-

*Дані по "Інвестиційному проекту" розрахункові.

Однак, на сьогодні не створено необхідної інфраструктури для розвитку сільського туризму, хоча за подібною схемою міг би розвиватися і міжнародний туризм, який у світі став глобальним явищем, перетворившись у головний засіб особистих, політичних, економічних та культурних контактів. Очевидно, що наше сучасне село для закордонних туристів було б своєрід-

ною екзотикою з суттєвими елементами незручностей. Найпростішим шляхом для досягнення умов створення сільського туризму було б створення локальних вільних економічних зон на рівні сільських Рад. Це був би надзвичайно потужний поштовх для позитивних економіко-екологічних зрушень на селі. Проте такий підхід на сьогодні абсолютно не врегульований на законодавчому рівні.

Туризм є суттєвим заходом і для зайнятості населення. Тому для Західного регіону України, де рівень безробіття є дуже високим, такий шлях використання природних ресурсів у соціально-економічних цілях є надзвичайно актуальним.

Підсумовуючи сказане вище, зазначимо, що:

- розвиток виробничої, рекреаційної та туристичної галузей на Яворівщині повинен базуватись на еколого-орієнтованій концепції розвитку продуктивних сил регіону;
- в умовах реалізації Закону України "Про спеціальну економічну зону "Яворів" є можливість створити еколого-економічний механізм із швидкою віддачею вкладених коштів;
- необхідним є нормативне підтвердження пріоритетності напрямків та сфер функціонування СЕЗ з метою піднесення соціально-економічного рівня розвитку територій;
- необхідно вдосконалити законодавчу базу формування та діяльності СЕЗ в напрямку створення стабільних економічних умов для залучення інвестицій;
- необхідно законодавчо врегулювати порядок створення локальних вільних економічних зон, максимально спростивши процедуру розгляду та затвердження відповідних документів.

Література

1. **Долішній М.І.** Перспективи вирішення соціально-економічних та екологічних проблем регіону в умовах функціонування вільних економічних зон// Проблеми і перспективи розвитку природоохоронних об'єктів на Розточчі. – Львів: Логос, 2000. – С. 4-7.

2. **Лукашик С.І.** Підходи і напрямки діяльності щодо екологічно зорієнтованого розвитку регіону в умовах СЕЗ "Яворів"// Проблеми і перспективи розвитку природоохоронних об'єктів на Розточчі. – Львів: Логос, 2000. – С. 10-17.

3. **Програма** розвитку річкового, ставового, промислового та присадибного рибництва на 2001-2004 роки Львівської обласної державної адміністрації. – Львів, 2001. – С. 17.

УДК 502:330.15

Студ. Л.Б. Синягівська¹ – УкрДЛТУ

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

З'ясовано поняття "екологічний аудит", окреслено основні завдання еко-аудиту, проаналізовані сучасні проблеми впровадження еко-аудиту в Україні, а також розкриті першочергові завдання, які потрібно вирішувати для того, щоб екологічний аудит в Україні став ефективним і виконував усі покладені на нього функції.

Ключові слова: екологічний аудит, екологічна політика, екологічна програма, система екологічного менеджменту, декларація про довкілля.

¹ Наук. керівник: доц. Л.І. Максимів – УкрДЛТУ